

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Výnimka z pôsobnosti zákona č. 207/2009 Z. z., ktorý sa nebude vzťahovať na dovoz archívnych dokumentov. Vývoz a dovoz archívnych dokumentov upravuje zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v § 25 a 26.

K bodu 2

Keďže implementované nariadenie (EÚ) 2019/880 má priamu súvislosť s Dohovorom UNESCO o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevozu vlastníctva kultúrnych statkov podpísaného v Paríži 14. novembra 1970, ktorého signatárom je aj Slovenská republika a s prihliadnutím na charakteristiku a opis rôznych foriem nezákonného konania voči kultúrnemu dedičstvu, ktoré sú uvedené v nariadení (EÚ) 2019/880, v § 5 písm. c) sa spresňuje rozsah zákazu dovozu predmetov kultúrnej hodnoty na predmety získané explicitne vymenovanými formami protiprávnej činnosti zameranej voči kultúrnemu dedičstvu.

K bodu 3

Ide o gramatické a významové spresnenie pojmu.

K bodu 4

Rozširuje sa informačná povinnosť predajcu predmetu kultúrnej hodnoty. Okrem informovania o povinnostiach pri vývoze predmetu kultúrnej hodnoty bude predajca povinný informovať nadobúdateľa aj o povinnostiach, ktoré vyplývajú z držby predmetu kultúrnej hodnoty. Cieľom tejto úpravy je snaha, aby sa s predmetmi kultúrnej hodnoty nakladalo vždy v súlade s právnymi predpismi.

K bodu 5

K § 7a

Zavádza sa definícia príležitostného predajcu na účely tohto zákona. Určujúcim znakom je, že predaj predmetov kultúrnej hodnoty je iba príležitostný. Negatívnym vymedzením príležitostného predajcu je, že predaj predmetov kultúrnej hodnoty nie je predmetom jeho podnikania alebo činnosti.

Zavedením definície príležitostného predajcu sa sleduje snaha o dosiahnutie rovnakého postavenia účastníkov na trhu, ktorí obchodujú s predmetmi kultúrnej hodnoty. Dosah jednotlivých právnych predpisov na oficiálnych (legálne pôsobiacich) účastníkov na trhu bol doteraz tvrdší na rozdiel od celej skupiny osôb operujúcich na trhu s predmetmi kultúrnej hodnoty, ktorí pôsobia predovšetkým na otvorených burzách starožitností, trhoch a výmenných stretnutiach zberateľov, alebo realizujú nákupy a predaje predmetov kultúrnej hodnoty anonymne v on-line priestore alebo v tzv. šedej sfére obchodu. Definovaním týchto príležitostných predajcov a stanovením rovnakých princípov fair obchodu a povinnosti rešpektovať princíp tzv. náležitej starostlivosti aj nimi, spolu s možným uplatnením sankcií za

nezákonný predaj predmetov kultúrnej hodnoty, sa očakáva kladný efekt smerujúci k ozdraveniu podnikateľského prostredia, ako aj transparentnosti trhu s predmetmi kultúrnej hodnoty. Uvedená právna úprava smeruje aj k zosúladieniu a vyváženiu administratívnej záťaže, ktorú už majú oficiálni predajcovia vykonávajúci svoju obchodnú činnosť s predmetmi kultúrnej hodnoty ako registrovaní podnikatelia v súlade s platným právnym poriadkom, na rozdiel od príležitostných predajcov, ktorí v danom segmente aktivít na trhu (v súčasnosti stále častejšie v kyber-priestore) doteraz stoja mimo akéhokoľvek právneho vymedzenia, regulácie a administratívnej záťaže, a svojím často neetickým alebo aj nezákonným správaním deformujú rovnosť postavenia jednotlivých subjektov na trhu s predmetmi kultúrnej hodnoty.

Ustanovuje sa povinnosť príležitostných predajcov vedieť preukázať legálnosť nadobudnutia predmetov kultúrnej hodnoty a pôvod predmetov kultúrnej hodnoty, ktoré ponúkajú na predaj. Tým sa explicitne ustanovuje povinnosť rešpektovať princíp tzv. „*náležitej starostlivosti*“ (*due diligence*). Očakáva sa kladný efekt smerujúci k zamedzeniu nelegálneho obchodovania predovšetkým s nedávno objavenými archeologickými nálezmi, ktoré boli získané v poslednom období nelegálnou archeologickou činnosťou u nás alebo v zahraničí, alebo nelegálne dovezené zo zahraničia. Cieľom navrhutej úpravy je prispieť k ozdraveniu podnikateľského prostredia a transparentnosti trhu s predmetmi kultúrnej hodnoty. Zavedením uvedeného opatrenia sa dôslednejšie naplňajú aj záväzky Slovenskej republiky, ktoré jej ako zmluvnej strane vyplývajú z dohovorov UNESCO a UNIDROIT.

K § 7b

Ustanovuje sa zákaz obchodovania s predmetmi kultúrnej hodnoty, ktoré boli nelegálne získané, vstúpili na colné územie Európskej únie v rozpore s nariadením (EÚ) 2019/880 alebo boli dovezené v rozpore s § 5. Za porušenie tohto zákazu sa v § 10 a 11 ustanovuje sankcia až do 200 000 eur.

K bodu 6

Predmetom zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kontrole v štátnej správe“) je kontrola plnenia úloh štátnej správy a úloh súvisiacich s výkonom štátnej správy. Vývoz a dovoz predmetov kultúrnej hodnoty však nie je plnením úloh štátnej správy a nie všetky ustanovenia zákona o kontrole v štátnej správe sú na kontrolu vývozu a dovozu predmetov kultúrnej hodnoty aplikovateľné. Z uvedeného dôvodu sa spresňuje ustanovenie § 8 ods. 1, podľa ktorého sa na výkon kontroly vývozu a dovozu predmetov kultúrnej hodnoty bude vzťahovať zákon o kontrole v štátnej správe primerane.

K bodu 7

Doplňa sa oprávnenie zamestnanca ministerstva kultúry povereného vykonávaním kontroly požadovať preukázanie totožnosti kontrolovaných osôb. Toto oprávnenie je nevyhnutné napríklad pri výkone kontroly vo vzťahu k predajcom predmetov kultúrnej hodnoty alebo príležitostným predajcom predmetov kultúrnej hodnoty.

K bodom 8 až 12

Rozširuje sa kontrolná pôsobnosť colných úradov v súvislosti s uplatňovaním nariadenia (EÚ) 2019/880. Colné úrady budú vykonávať okrem kontroly dodržiavania zákona č. 207/2009 Z. z. aj kontrolu dodržiavania nariadenia (EÚ) 2019/880. Konkrétne budú

napríklad kontrolovať doklady, ktoré preukazujú, že nedošlo k porušeniu čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880, budú mať oprávnenie vyzvať osobu, ktorá je podozrivá, že porušuje čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880, aby poskytla informácie o pôvode predmetu kultúrnej hodnoty alebo kontrolovať totožnosť predmetu kultúrnej hodnoty s údajmi v predložených dokladoch preukazujúcich, že nedošlo k porušeniu čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880.

Keďže nariadenie (EÚ) 2019/880 sa vzťahuje iba na predmety kultúrnej hodnoty, ktoré sú uvedené v prílohe tohto nariadenia, navrhuje sa, aby colné úrady mali rovnaké kontrolné právomoci ako v predchádzajúcom odseku aj vo vzťahu k predmetom kultúrnej hodnoty z tretích krajín (mimo colného územia Európskej únie), na ktoré sa nevzťahuje nariadenie (EÚ) 2019/880 (ďalej len „iné predmety kultúrnej hodnoty“), a to v súvislosti s dodržiavaním § 5 zákona č. 207/2009 Z. z. V tomto prípade nejde o implementáciu nariadenia (EÚ) 2019/880, ale cieľom je, aby sa rovnaký postup použil aj pri iných predmetoch kultúrnej hodnoty na účel dodržiavania § 5 zákona č. 207/2009 Z. z. Napríklad podľa prílohy nariadenia (EÚ) 2019/880 časti A písm. e) sa čl. 3 ods. 1 tohto nariadenia vzťahuje na starožitnosti staršie ako sto rokov alebo podľa písmena l) na nábytok starší ako sto rokov. Ak pôjde napríklad o starožitnosť starú 120 rokov pochádzajúcu z Argentíny, bude colný úrad vykonávať kontrolnú činnosť uvedenú v predchádzajúcom odseku v súvislosti s dodržiavaním čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880. Ak pôjde o starožitnosť starú 90 rokov, ktorá tiež pochádza z Argentíny, nariadenie (EÚ) 2019/880 sa ňu nebude vzťahovať. Colný úrad však bude pri tejto starožitnosti vykonávať rovnakú kontrolnú činnosť v súvislosti s dodržiavaním § 5 zákona č. 207/2009 Z. z.

K bodu 13

Podľa čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880 *sa zakazuje vstup tovaru kultúrnej hodnoty uvedeného v časti A prílohy, ktorý sa vyviezol z územia krajiny, v ktorej sa vytvoril alebo objavil, v rozpore so zákonmi a s inými právnymi predpismi uvedenej krajiny. Colné orgány a príslušné orgány prijímajú všetky vhodné opatrenia v prípade pokusu o vstup tovaru kultúrnej hodnoty uvedeného v prvom pododseku. V zmysle uvedeného sa ustanovuje postup colných úradov a ministerstva kultúry navrhnutý v § 9a až 9f pre prípad, že existuje podozrenie, že došlo k pokusu o vstup predmetu kultúrnej hodnoty v rozpore s čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880. Tento postup sa javí ako efektívny aj pri iných predmetoch kultúrnej hodnoty. Z tohto dôvodu sa navrhuje uplatňovať ho aj pri iných predmetoch kultúrnej hodnoty, ak môže byť porušený § 5 zákona č. 207/2009 Z. z.*

Ustanovenia § 9a až 9f teda predstavujú jednak implementáciu čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880, t. j. opatrenia pre prípad, že dôjde k pokusu o vstup predmetu kultúrnej hodnoty v rozpore s čl. 3 ods. 1 nariadenia a jednak ide o opatrenia, ktoré sa budú vzťahovať na iné predmety kultúrnej hodnoty, ktoré sú z krajín mimo colného územia Európskej únie, pre prípad, že dôjde k porušeniu § 5 zákona č. 207/2009 Z. z.

K § 9a

Ustanovuje sa oprávnenie colného úradu zadržať predmet kultúrnej hodnoty, ak ide o tovar pod colným dohľadom, a ak existuje podozrenie z porušenia čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880 alebo zadržať iný predmet kultúrnej hodnoty, ak existuje podozrenie z porušenia § 5 zákona č. 207/2009 Z. z. V odseku 2 sa ustanovuje rozsah údajov o osobe, ktorej bol predmet zadržaný a údajov o zadržanom predmete, ktoré colný orgán spolu s ďalšími dokladmi, informáciami a sprievodnou dokumentáciou uvedenou v odseku 3 postúpi ministerstvu kultúry na posúdenie dôvodnosti zadržania.

K § 9b

Špecifikuje sa postup po zadržaní predmetu kultúrnej hodnoty colnými úradmi. Určuje sa povinnosť ministerstva kultúry v lehote piatich pracovných dní od prijatia oznámenia a dokumentácie od colného úradu vydať záväzné stanovisko, či zadržaný predmet kultúrnej hodnoty možno prepustiť do navrhovaného colného režimu alebo uviesť dôvody, ktoré bránia prepusteniu predmetu kultúrnej hodnoty do navrhovaného colného režimu. Ministerstvo kultúry môže v lehote na vydanie záväzného stanoviska požiadať colný úrad o predĺženie lehoty na jeho vydanie. V odseku 3 sa vymedzuje, že ministerstvo kultúry v záväznom stanovisku, v ktorom uviedlo dôvody, ktoré bránia prepusteniu predmetu kultúrnej hodnoty do navrhovaného colného režimu, určí odbornú inštitúciu v pôsobnosti ministerstva kultúry, v ktorej bude zadržaný predmet dočasne uskladnený. Súčasne určí aj lehotu na prevzatie predmetu do úschovy odbornou inštitúciou.

Zadržanie predmetu kultúrnej hodnoty trvá do dňa, kedy colný orgán dostane záväzné stanovisko od ministerstva kultúry, že predmet kultúrnej hodnoty možno prepustiť do navrhovaného colného režimu. Táto situácia nastane, keď ministerstvo kultúry samostatne bez zapojenia odbornej organizácie je schopné konštatovať, že nie je dôvod na ďalšie zadržiavanie predmetu kultúrnej hodnoty, pretože zjavne nejde o porušenie čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880 alebo § 5 zákona č. 207/2009 Z. z. Zadržanie predmetu je ďalej ukončené v prípade, keď ministerstvo kultúry v lehote päť pracovných dní od doručenia oznámenia colného orgánu o zadržaní predmetu a od prevzatia stanovenej dokumentácie nevydá záväzné stanovisko alebo uplynie predĺžená lehota na vydanie záväzného stanoviska, ktorú predĺžil colný úrad na žiadosť ministerstva kultúry. Ide teda o prípad márneho uplynutia lehoty. Ďalšie dôvody skončenia zadržania predmetu kultúrnej hodnoty predstavujú situácie, keď už bol zadržaný predmet odovzdaný odbornej inštitúcii na posúdenie. Zadržanie skončí dňom, kedy ministerstvo kultúry vráti predmet kultúrnej hodnoty alebo dňom, kedy nadobudne právoplatnosť rozhodnutie o jeho zhabaní.

K § 9c

Ustanovuje sa postup posúdenia zadržaného predmetu kultúrnej hodnoty. Ministerstvo kultúry v lehote do 90 dní od predloženia tovaru (predmetu kultúrnej hodnoty) colnému úradu oznámi colnému úradu, buď že nedošlo k porušeniu nariadenia (EÚ) 2019/880 alebo § 5 zákona č. 207/2009 Z. z., alebo vydá rozhodnutie o zhabaní zadržaného predmetu kultúrnej hodnoty. Vychádzajúc z toho, že odborné inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva kultúry sú kompetentnými inštitúciami v rezorte kultúry na relevantné a odborné posúdenie zadržaného predmetu kultúrnej hodnoty z pohľadu jeho kategorizácie, proveniencie a pamiatkovej hodnoty a sú odborne spôsobilé aj na porovnanie svojich zistení s údajmi uvádzanými v sprievodných dokladoch a dokumentácii predložených colnému úradu, zašlú ministerstvu kultúry do 15 dní pracovných dní od prevzatia zadržaného predmetu kultúrnej hodnoty odborné stanovisko. Určenie pomerne krátkych lehôt vyplýva aj zo skutočnosti, že zadržaný predmet kultúrnej hodnoty môže byť súčasťou cenného kultúrneho dedičstva, ktorého uskladnenie v nevyhovujúcich podmienkach môže viesť k jeho rýchlej degradácii, prípadne k zhoršeniu poškodenia, ktorú prípadne vykazoval v čase zadržania. Preto s dôrazom na nevyhnutne nutné predchádzanie prípadnému ďalšiemu poškodeniu, zákon počíta s pomerne rýchlym premiestnením predmetu kultúrnej hodnoty do adekvátnych priestorov odbornej inštitúcie ministerstva kultúry, kde konkrétny depozitár spĺňa nutné klimatické i ďalšie podmienky na správne dočasné uskladnenie predmetu kultúrnej hodnoty.

§ 9d

Ustanovenie § 9d upravuje vrátenie zadržaného predmetu kultúrnej hodnoty ministerstvom kultúry. Ak colný úrad do desiatich pracovných dní od oznámenia, že nedošlo k porušeniu

nariadenia (EÚ) 2019/880 alebo § 5 zákona č. 207/2009 Z. z., oznámi ministerstvu kultúry, že tovar bol prepustený, ministerstvo kultúry vráti zadržaný predmet kultúrnej hodnoty vlastníkovi alebo osobe, ktorej bol zadržaný. Ak to nie je možné, alebo ak colný úrad do desiatich pracovných dní od oznámenia, že nedošlo k porušeniu nariadenia (EÚ) 2019/880 alebo § 5 zákona č. 207/2009 Z. z., neoznámi ministerstvu kultúry, že tovar bol prepustený, ministerstvo kultúry odovzdá zadržaný predmet kultúrnej hodnoty colnému úradu.

§ 9e

Ustanovuje sa zhabanie zadržaného predmetu kultúrnej hodnoty, ak ministerstvo kultúry na základe stanoviska vypracovaného odbornou inštitúciou zistí, že zadržaný predmet kultúrnej hodnoty je súčasťou kultúrneho dedičstva iného štátu a opustil územie štátu pôvodu v rozpore s jeho právnymi predpismi. Pri vydávaní rozhodnutia o zhabaní predmetu kultúrnej hodnoty sa postupuje podľa Správneho poriadku.

§ 9f

Ustanovujú sa podmienky nakladania so zhabaným predmetom kultúrnej hodnoty predovšetkým z pohľadu jeho právneho statusu a disponovania s predmetom kultúrnej hodnoty. Zadržaný predmet kultúrnej hodnoty, o ktorom ministerstvo kultúry rozhodne podľa § 9e ods. 1, sa stáva majetkom Slovenskej republiky v správe ministerstva kultúry. Disponovanie so zhabaným predmetom kultúrnej hodnoty nie je časovo obmedzené, je limitované iba uzavretím dohody o vydaní zhabaného predmetu kultúrnej hodnoty, ktorú uzavrie za Slovenskú republiku ministerstvo kultúry na jednej strane a príslušný orgán štátu pôvodu predmetu kultúrnej hodnoty na strane druhej. Účinnosťou tejto dohody zaniká vlastnícke právo Slovenskej republiky k zhabanému predmetu kultúrnej hodnoty. Ak uzavretie dohody o vydaní zhabaného predmetu kultúrnej hodnoty nie je dočasne možné, predmet kultúrnej hodnoty sa dočasne uschová v odbornej inštitúcii, ktorú určí ministerstvo kultúry. Odborná inštitúcia, v ktorej je predmet kultúrnej hodnoty dočasne uschovaný, môže s daným predmetom kultúrnej hodnoty disponovať iba s cieľom vykonávania nevyhnutných úkonov údržby, konzervácie a ochrany pred škodlivými vplyvmi. V žiadnom prípade sa dočasne uschovaný predmet kultúrnej hodnoty nemôže predať, darovať, požičovať alebo vystavovať.

K bodom 14 až 17

Ustanovujú sa nové priestupky a správne delikty a sankcie za spáchanie týchto priestupkov a správnych deliktov. Konkrétne sa priestupku dopustí fyzická osoba, ktorá poruší § 5 zákona č. 207/2009 Z. z., poruší čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880 alebo poruší zákaz obchodovania podľa § 7b. Ak sa rovnakého konania dopustí právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, bude sa toto konanie kvalifikovať ako iný správny delikt. V súlade s čl. 11 nariadenia (EÚ) 2019/880 sa ustanovuje sankcia za porušenie čl. 3 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/880, a to až do výšky 100 000 eur. Výška sankcie je rovnaká pri priestupku aj pri inom správnom delikte. Ďalej sa ustanovujú sankcie za porušenie § 5 zákona č. 207/2009 Z. z. a za porušenie zákazu obchodovania podľa § 7b.

Výška sankcií vzhľadom na význam chráneného záujmu (zachovanie a ochrana svetového kultúrneho dedičstva, opatrenia proti drancovaniu archeologických nálezísk, zamedzenie drancovania počas vojnových konfliktov, zamedzenie nezákonného obchodu) musí mať náležitý odradzujúci charakter.

K bodu 18

Jednoročná subjektívna lehota a trojročná objektívna lehota na prejednanie iných správnych deliktov podľa zákona č. 207/2009 Z. z. neposkytuje dostatočný časový priestor na vykonávanie správneho konania. Tieto lehoty sú aj kratšie oproti lehotám ustanoveným na prejednanie iných správnych deliktov podľa zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, ktorý v § 43 ods. 4 ustanovuje trojročnú subjektívnu a päťročnú objektívnu lehodu. Doterajšia prax ukázala potrebu platnú subjektívnu lehodu jedného roka zmeniť na trojročnú a objektívnu lehodu troch rokov zmeniť na päťročnú. Zjednotenie lehôt poskytne primeraný časový priestor na vykonávanie správneho konania aj podľa zákona č. 207/2009 Z. z.

K bodu 19

Uvádza sa zoznam odborných inštitúcií v pôsobnosti ministerstva kultúry podľa § 9b ods. 3 návrhu zákona, ktorými sú Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, Slovenská národná knižnica, Slovenské národné múzeum, Slovenská národná galéria a Slovenské technické múzeum.

K čl. II

K bodu 1

Ustanovuje sa výnimka z použitia ustanovení Colného zákona o nakladaní s tovarom. Tieto ustanovenia sa nepoužijú, ak ide o konanie podľa § 9a až 9f zákona č. 207/2009 Z. z., ktoré predstavuje osobitnú úpravu.

K bodu 2

Dopĺňa sa poznámka pod čiarou vzhľadom na to, že správu majetku štátu k zhabanému predmetu kultúrnej hodnoty nebude vykonávať colný úrad, ale ministerstvo kultúry, čo vyplýva z osobitnej úpravy nakladania s majetkom štátu obsiahnutej v čl. I bode 13 § 9f návrhu zákona.

K čl. III

Navrhuje sa účinnosť zákona vzhľadom na dĺžku legislatívneho procesu.